

VELKÉ
POSTAVY
ČESKÝCH
DĚJIN

KATEŘINA
CHARVÁTOVÁ

VÁCLAV II.
Král český a polský

Václav II.

VYŠEHRAĐ

Tato kniha vznikla jako součást řešení
Výzkumného záměru MSM 0021620827
České země uprostřed Evropy v minulosti a dnes,
jehož nositelem je Filozofická fakulta
Univerzity Karlovy v Praze.

Vyobrazení na s. 4:
Mladý Václav II. Detail pečeti z roku 1284.

Lektoroval prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.

© Kateřina Charvátová, 2007

Typography © Michaela Blažejová, 2007

ISBN 978 - 80 - 7021 - 841 - 9

ÚVOD

Život Václava II., ačkoliv není prameny podložený zdaleka v té úplnosti, jak by si historik přál, představuje velké téma, jehož zpracování lze zasvětit celý život. To ale není můj případ. S postavou Václava II. jsem se setkala nejprve na okraji svého bádání věnovaného cisterciáckému řádu. Nelze se totiž zabývat cisterciáckým řádem v Čechách a s tímto panovníkem se minout. Postupně mne však začala lákat myšlenka věnovat se Václavu II. důkladněji, neboť čím více jsem ho poznávala, tím více mne mrzelo, že je jeho osobnost přes svou nespornou velikost stále ještě jen poměrně málo známa. A tak jsem se nakonec ujala úkolu, o kterém by se mi ještě před několika lety ani nesnilo.

Nezastírám, že tato práce v mnohém jde cestou, kterou již prošlapali moji předchůdci, kteří se Václavem II. a jeho dobou zabývali. Mám na mysli především díla Josefa Šusty a nověji též Vratislava Vaníčka, Josefa Žemličky, Libora Jana, ale i dalších badatelů, věnujících se době posledních Přemyslovců. Z těchto již prošlapaných stezek jsem vykročila zejména v pasážích vztahujících se k záležitostem rodinným, ať již se týkají doby Václavova dětství nebo jeho dospělosti. Zde mi byl značně platný seminář *České královny a kněžny*, který jsem před dvěma lety vedla na Pedagogické fakultě UK. Leccos nového může čtenář najít také v pojetí osobnosti Václava II. Pestrá výpověď pramenů o povaze a zvycích tohoto předposledního Přemyslovce odedávna lákala historiky k vlastní interpretaci. Ani já nejsem výjimkou. Pochopitelně též, i když v míře menší, než bych byla předpokládala, se do knihy promítly kontakty Václava II. s významnými představiteli cisterciáckého řádu, kteří patřili k okruhu jeho důvěrníků. Ze své předcházející práce jsem dále mohla s výhodou využít mnohaletý zájem o Petra Žitavského a *Zbraslavskou kroniku*.

Po mnoha úvahách o struktuře práce jsem se nakonec rozhodla pro verzi chronologickou, neboť si myslím, že nejlépe odpovídá tradičnímu poslání dějepisce jako vypravěče příběhů. Je to ovšem za cenu, že čtenář

se musí občas prokousat i tématy nedějovými. Tyto pasáže jsem se však snažila omezit na minimum, s tím, že interesovaní zájemci mohou najít poučení o hospodářském a správním vývoji Čech ve specializované literatuře. Stejně tak s ohledem na popularizační charakter knihy jsem dala přednost citacím z českého překladu *Zbraslavské kroniky* a nikoliv odkazům na latinskou edici.

Je mou milou povinností poděkovat všem, kdo mi při práci pomáhali. Můj dík patří především Daně Dvořáčkové – Malé z Historického ústavu AV ČR, jež četla knihu po jednotlivých kapitolách, jak vznikaly, a svými poznámkami mi otevírala nové možnosti pohledu na Václava II. a dobu, v níž žil. Stejně tak jsem zavázána Josefu Žemličkovi za přečtení již hotového rukopisu a lektorský posudek. Dále bych chtěla poděkovat kolegům z Wydziału historycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznani za možnost studia polské literatury i za četné konzultace. S obrazovou přílohou mi velmi pomohli Vít Vlnas a Dušan Foltýn. Za stálou trpělivost jsem pak trvale zavázána svému manželovi, který s laskavostí sobě vlastní strávil půl roku s Václavem II.

V Praze 27. února 2007
Kateřina Charvátová

Ztracený domov (1278–1283)

*Zas v okně zadumán, zas toužíš v dáli,
kde myšlénky tvé toulají se, kde ?*

SVATOPLUK ČECH, VĚZEŇ NA BEZDĚZI

Po Moravském poli

Bitvou na Moravském poli začaly české zemi těžké časy. Ztratila krále a jeho následník byl teprve sedmiletý chlapec. O vládu nad královstvím se okamžitě strhl boj.

Jakmile do Prahy dorazila zpráva o smrti Přemysla Otakara, královna Kunhuta, na níž v prvních dnech dolehla zodpovědnost za situaci v zemi, povolala do Čech synovce zesnulého panovníka Otu V. Dlouhého, markraběte braniborského. Právě jej totiž Přemysl před svým tažením proti Rudolfu Habsburskému pověřil, aby v případě, že by sám v boji zahynul, vzal na sebe péči o královskou rodinu.

Situace v Čechách v pozdním létě roku 1278 vyžadovala řešení.⁶⁸ Šlechta, jejíž revoltu Přemysl Otakar teprve nedávno potlačil, totiž znovu povstala.⁶⁹ Na Kunhutino volání Ota Braniborský skutečně do Prahy přichvátal i s několika sty těžkooděnci. Způsob, jakým si tu jeho oddíly začaly počínat, však vzbudil ihned nevoli všech domácích včetně královny vdovy. O svá práva se proto začal z Kunhutina popudu hlásit i další z Přemyslových příbuzných, mladý vratislavský vévoda Jindřich IV., zvaný Probus, čili Pravý⁷⁰, jenž na pražském dvoře vyrůstal a stejně jako Ota Braniborský patřil k předním Přemyslovým spojencům. Také Jindřich IV. vtáhl do Čech s vojskem se záměrem stát se poručíkem malého Václava II. a po dobu jeho nezletilosti správcem země. Mezi oběma pretendenty regentství se schylovalo k boji.

Moravu mezitím opanovaly kontingenty Rudolfa Habsburského, který hned druhého dne po vítězné bitvě překročil rakousko-moravskou hranici a vstoupil na půdu někdejších Přemyslových zemí. Již v září přijal hold moravské šlechty a během několika týdnů se mu poddalo celé markrabství. Vzhledem k neklidné situaci v Čechách pokračoval Rudolf s částí svého vojska ve svém tažení dále na západ a utábořil se na Časlavsku nedaleko vsi Habry. Odtud vyzval českou šlechtu a představitele měst, aby se k němu dostavili a složili mu povinný hold. Zatím do pole vytáhl i Ota Braniborský a se svými lidmi se zastavil u Kolína.

Dne 16. října 1278 se Rudolf Habsburský sešel v sedleckém klášteře s královnou Kunhutou, která s ním jednala o navrácení mrtvého těla svého manžela, jehož pozůstatky se v té době nacházely ve Vídni.⁷¹ Zároveň Rudolfa žádala o pomoc v komplikované situaci v Čechách. Římský král navrhl smířčí jednání a následně jmenovaná pětičlenná komise rozhodla následujícím způsobem. Tradiční přemyslovské državy, Čechy a Morava, měly být na dobu pěti let odděleny, správa Čech a poručnictví nad nezletilým králem svěřeny Otovi Braniborskému, Morava pak Rudolfovi Habsburskému, který si nárokoval příjmy z této země jako náhradu za škody, které utrpěl při obraně Rakous před Přemyslem v létě téhož roku. Vratislavský kníže Jindřich IV. Probus nezískal sice žádné oficiální postavení, dostal však dočasně do správy Kladsko.

Při schůzce mezi Rudolfem Habsburským a královnou Kunhutou se jednalo také o hmotném zajištění vdovy po Přemyslu Otakaru II., které byl přiznán plat ve výši 3000 hřiven na některých českých zbožích a na statcích na Opavsku.

V rámci sedleckých jednání došlo také k potvrzení plánů na sňatek českého krále Václava s dcerou Rudolfa Habsburského a též zde bylo dojednáno manželství Rudolfa Habsburského Mladšího s Václavovou sestrou Anežkou. V případě českého dědice trůnu bylo poprvé jasně řečeno, že jeho budoucí choť se stane nejmladší Rudolfova dcera Guta. V Sedlci byl smluven ještě další sňatek. Ve snaze získat na svou stranu dosud nepřátelsky naladěného braniborského vévodu Otu V., ponechal mu Rudolf Habsburský nejen správu Čech, ale nabídl manželské spojení své poslední nezadané dcery Hedviky s Otovým mladším bratrem, Otou VI.⁷²

Dojednanými svatbami svých dcer s Václavem II. a Otou VI. dosáhl Rudolf dávného cíle v oblasti sňatkové politiky, kdy po rýnském falckrabí a saském vévodovi se stali jeho zeti všichni světští kurfiřti.⁷³ Tím měla být do budoucna zajištěna podpora dalších habsburských kandidátů na římský královský titul.

13. Královna Kunhuta s králevicem Václavem vedena do zajetí, ilustrace Petra Maixnera k Českomoravské kronice K. V. Zapa. (Národní galerie, sign. K 9546.)

Poté, co byla jednání ukončena, se Rudolf Habsburský vrátil na Moravu, aby zde uspořádal poměry. Na Moravě však nazůstal dlouho. Správu země rozdělil, severní oblasti svěřil do rukou zkušeného olomouckého biskupa Brunona ze Schauenburku,⁷⁴ jižní předal do péče basilejského biskupa Jindřicha. Pak se i s vojskem stáhl do Rakous, které se staly na dlouhou dobu jeho sídlem.

Snaha o utužení příbuzenských svazků mezi Přemyslovci a Habsburky ležela nyní na srdci i královně Kunhutě, která v Rudolfovi I. náhle spatřovala ochránce. Po krátké době, prameny se neshodují na tom, zda šlo o listopad 1278 nebo leden 1279, se obě královské rodiny setkaly snad v Jihlavě nebo Čáslavi, aby dojednané svazky utvrdily. Není také zcela jasné, zda šlo o zásnuby nebo o dětský sňatek, které uzavřeli budoucí český král s Gutou Habsburskou na jedné straně a Rudolf Habsburský Mladší s českou princeznou Anežkou na straně druhé.⁷⁵ Ve středověku se za věkový práh stanovený pro dětský sňatek pokládalo dovršených sedm

let, což přesně odpovídalo věku Václava a Guty; Rudolf byl o rok starší a nejstarší z této čtveřice, česká princezna Anežka, se blížila svým desátým narozeninám. V tomto věku mohl být již uzavřen jakýsi předběžný manželský slib, smlouva o budoucím manželství. Z právního hlediska bylo takto uzavřené manželství platné, jeho naplnění však mohlo nastat až ve chvíli, kdy oba aktéři dospěli, přičemž za dospělost se u dívky pokládalo dvanáct a u muže čtrnáct let. Nejednotnost líčení dobových pramenů nedovoluje zcela jednoznačné rozhodnutí, zda v roce 1279 byli Václav II. a Guta zasnoubeni, nebo jestli uzavřeli dětský sňatek. Problém představuje terminologie, již různé prameny používají. Pokud vezmeme v potaz *Zbraslavskou kroniku* a její vyličení Václavovy tzv. svatby v Chebu v roce 1285, která, jak se zdá, byla redukována pouze na konzumaci manželství, přikloníme se k myšlence dětského manželství.⁷⁶

Podle vyprávění kroniky Otokara Štýrského, jež však patrně není skutečným popisem této slavnosti, ale jistou idealizací, měla být zmíněná rodinná sešlost chápána jako nastolení přemyslovsko-habsburského smíru, o čemž měla svědčit i údajná slova krále Rudolfa: *Po krutém záští se slaví usmíření*. Za milý detail tohoto nepříliš pravděpodobného líčení lze chápat vyprávění kronikáře o tom, jak malá Guta ukazovala svému stejně starému budoucímu manželovi svoje panenky.⁷⁷

Ota Braniborský

Kdo byl muž, který měl Čechy spravovat v době královy nezletilosti? Komu připadl tento těžký úkol? Ota V. Braniborský, zvaný též Ota Dlouhý, pocházel z rodu Askánců, který vládl již od roku 1156 v braniborské marce.⁷⁸ Askánci byli potomky slavného válečníka a bojovníka proti Slovanům Albrechta Medvěda (1134–1170), který získal vládu v Braniborech od císaře Fridricha I. náhradou za ztracené vévodství saské. Ve 13. století se rod Askánců rozdělil na dvě větve, janskou, nazvanou podle markraběte Jana I. (asi 1213–1266) a otonskou, jejímž zakladatelem byl Janův mladší bratr Ota III. (1220–1267). K této, otonské linii, náležel i Ota V. Za zvláštnost Askánců lze považovat, že markraběcí hodnost nedržel pouze nejstarší představitel, ale že se tímto titulem honosili všichni mužští příslušníci rodu. Značně nepřehledně pak působí číselné označování jednotlivých členů, neboť nebere ohled na rodové větve, ale má průběžný charakter. Díky tomu nacházíme v otonské linii sekvenci Ota III., Ota V., kdežto označení Ota IV. náleží příslušníkovi linie janské.

Jen na okraj k Otovi IV., s nímž se na dalších stránkách ještě setkáme. Tento Askánek bývá v literatuře označován také svým středověkým přízviskem Ota Se šípem, které získal poté, co mu po těžkém zranění zůstala v hlavě trvale vězet část šípů.⁷⁹ Ota Se šípem, podobně jako Ota V., měl úzké vztahy k pražskému dvoru. I on patřil ke stoupencům Přemysla Otakara II., pod jehož praporce se zúčastnil i bitvy na Moravském poli. Při sedleckých jednáních v říjnu 1278 mu připadla funkce jednoho z pěti členů rozhodčí komise, kteří dojednávali urovnání poměrů v Čechách a na Moravě.

Vraťme se však k markraběti Otovi V. Jeho otcem byl zakladatel otonské linie markrabě Ota III. a matkou Božena (Blažena, Beatrix) Česká, sestra Přemysla Otakara II. Ota V. byl tedy bratrancem Václava II., avšak bratrancem o mnoho let starším, neboť se narodil již někdy kolem roku 1246 (přesné datum narození není známo). V době, kdy přebíral zodpovědnost nad sedmiletým Václavem, dosáhl tudíž věku asi dvaatřiceti let. Podle líčení minnesängerů, jichž byl štědrým podporovatelem, měl být tento Askánek krásný muž a dvorný rytíř. Ve svých více než třiceti letech měl již četné vladařské zkušenosti z domácího prostředí, neboť od roku 1267, kdy zemřel jeho otec, spravoval rodinný úděl. Byl vybaven i praxí z vrcholné evropské politiky, již se po léta aktivně účastnil. Dobře znal také české prostředí, kde jako blízký příbuzný a přední spojenec krále Přemysla Otakara II. často pobýval. V roce 1278 získal i podporu římského krále. Vše tedy mluvilo pro to, aby Otova regentská vláda v Čechách byla úspěšná. To se však nestalo.

Ota Braniborský se v Čechách jako vládce nedokázal prosadit. Zpočátku se sice pokoušel o obnovu ústřední panovnické moci, ve spleti zájmů, jež tehdy ovládaly českou společnost, však neuspěl. Nezískal dostatečnou autoritu, aby byl plně přijat českou šlechtou, chybělo mu patrně i rozvážné politické rozhodování, neboť se již v prvních týdnech své vlády dostal do sporu s královnou vdovou Kunhutou a popudil si proti sobě i českou církev.

Zastavme se na chvíli u církevní tematiky. V říjnu 1278, jen dva měsíce po Přemyslu Otakarovi II., zemřel pražský biskup Jan III., který stál v čele své diecéze plná dvě desetiletí (1258–1278) a jehož se zesnulým panovníkem pojila dlouhodobá spolupráce. Čechy tak během krátké doby ztratily dalšího představitele ústřední moci. Následná volba vynesla do čela pražského biskupství člena předního šlechtického rodu Benešoviců Tobiáše (1278–1296) nepřesně označovaného jako Tobiáš z Bechyně. Vzhledem k neklidné situaci si nový zvolenec vyžádal, aby směl přijmout

biskupské svěcení od olomouckého biskupa Brunona a nemusel putovat až ke svému nadřízenému, arcibiskupovi mohučskému. Když kýžený souhlas získal, odebral se na Moravu, kde byl v Olomouci 26. února 1279 slavnostně vysvěcen.⁸⁰

Během jeho nepřítomnosti dal Ota V. prohlédat kostel sv. Víta, odkud jeho lidé odnesli množství peněz.⁸¹ Když se biskup vrátil do Prahy, odmítl jej vpustit na Pražský hrad a nedovolil mu celebrovat v katedrálním chrámu. I v dalším období kladl regent biskupovi závažné překážky. Pražský katedrální kostel zůstal otevřen jen pro některé členy kapituly, většinou církevních hodnostářů však byl přístup odepřen. Téměř symbolicky, jako by chtěly demonstrovat nepřirozený stav království, se zvony svatovítského chrámu na dva roky odmlčely.⁸²

Stejně jako u církve si Ota Braniborský nedokázal získat autoritu ani u šlechty. Nárazové tvrdé zákroky, které měly nahradit pevnou vládu, k níž se mu nedostávalo sil, příliš sympatií nebudily. Trvale špatný zůstal také jeho vztah s královnou Kunhutou, jež žila zatím v Praze se svými dětmi obklopena početným dvorem. Královna sídlila kdesi ve městě, snad nedaleko kláštera sv. Františka, v němž našla již před několika lety útočiště pod ochranou své pratety abatyše Anežky nejstarší královnina dcera Kunhuta. V Praze tak existovala dvě sídla, jedno na Pražském hradě, které náleželo Otovi Braniborskému, druhé ve městě sloužící královské rodině, kde zatím pobýval také mladý Václav.⁸³

Poručníkův vězeň

Po několika měsících regentské vlády bylo zjevné, že postavení Oty Braniborského v Čechách není příliš pevné. Oprávnění ke správě země mu dával pouze statut poručníka nezletilého krále⁸⁴ a Ota se mohl celkem oprávněně obávat, že pokud ztratí nad Václavem II. moc, bude z Čech vypuzen. O to však nestál. Čechy byly totiž ve srovnání s Braniborskem mnohem významnějším státem, a i když se jim právě nevedlo nejlépe, stále skýtaly svému vládci velmi slušný příjem. Také prestiž regenta Českého království přesahovala markraběcí titul. A tak se Ota snažil své postavení zabezpečit.

Již v lednu 1279 dosáhl toho, že kralevic, jenž dosud žil se svou matkou v Praze, na jeho nátlak přesídlil na Pražský hrad. Měšťany, kteří dosud královskou rodinu chránili, uplatil jakýmsi královskými statky, aby mu chlapce vydali, a tak byl malý Václav přiveden i s královnou Kunhutou

21. ledna 1279 na Hrad a svěřen tam do péče Řehníkovi z Dražic, českému šlechtici a příbuznému zesnulého biskupa Jana III. z Dražic.

Na Pražském hradě však malý Václav dlouho nezůstal. Podle svědectví kronik jej dal Ota Braniborský již v noci na 4. února 1279 převézt na Bezděz, moderní pevný hrad, který začal budovat Václavův otec Přemysl Otakar. Od té chvíle se Václav stal Otovým zajatcem a rukojmím. Česká šlechta se sice již v prvních měsících královny internace proti tak nedůstojnému zacházení s panovníkem ohrazovala, změny postoje správce Čech však nedosáhla. Na sněmu svolaném markrabím Otou v roce 1279 urození žádali *na markrabím toho, aby přivezl paní královnu a jejího syna zpět z hradu Bezděze a usadil je na Pražském hradě, kde je uznané sídlo českého krále a celého království a kde se též mladičkův kněžic narodil a byl vychován; neboť děti mají větší potěšení z toho, meškají-li ve svém rodišti. Pan markrabí sice svolil k žádostem šlechty, ale co ochotně slíbil, ani dost málo nesplnil.*⁸⁵ Ota, jistější si po únorovém setkání s Rudolfem Habsburským ve Vídni, kde se zúčastnil svatby svého bratra Oty VI. s Hedvikou Habsburskou, podporou římského krále, nehodlal na své politice vůči svému svěřenci nic měnit. Potřeboval mít Václava ve svých rukou, izolovaného od ostatních vlivů, neboť jen Václav byl argumentem pro jeho vládu v Čechách.

Internaci se svým synem zpočátku sdílela i královna Kunhuta. Ta však po několika týdnech Bezděz opustila a odebrala se na Moravu, na statky, které jí byly určeny dohodami v Sedlci. V historické literatuře lze v závislosti na líčení událostí *Druhým pokračováním Kosmovy kroniky*⁸⁶ často číst o tom, jak se královně lští zdařilo z Bezdězu uprchnout, když již dříve si při několika kratších výletech ověřila, že může na vyžádání hrad opouštět. Poté, co si vyžádala cestu vstříc pozůstatkům Přemysla Otakara II., jež byly tehdy z Rakous převezeny do Znojma, využila této záminky k odjezdu a zpět na Bezděz se již nevrátila. Tato verze událostí však patrně není správná. Spíše se zdá podobné pravdě, že na rozdíl od královny Václava, jenž skutečně hrad opustit nesměl, jeho matka zde násilím držena nebyla.⁸⁷ Pokud sdílela synovo zajetí, činila tak dobrovolně. Na Bezdězu však vydržela jen asi dva až tři měsíce a pak se rozhodla odejít. Jistě ji Václavova internace pokořovala, obzvlášť, když materiální zajištění královské rodiny nebylo na té úrovni, na niž byla sama zvyklá a již pro svého syna očekávala. Odcházela nejspíše s pocitem, že bude Václavovi platnější, pokud se zvenku pokusí prosadit jeho osvobození. Jistě netušila, že se její snahy v tomto směru zcela minou účinkem a že svého syna neuvidí plně čtyři roky. Kdyby jí byl někdo věštil, za

14. První část svého zajetí trávil Václav II. na hradě Bezdězu. (Foto D. Foltýn.)

jakých okolností se opět shledají, bez pochyby by se podobným představám vysmála.

Mladý král zůstal na Bezdězu několik měsíců a poté jej jeho poručník odvezl do Branibor. O tom, kdy Václav II. svou rodnou zemi opustil, nepadají mezi historiky shoda. Na základě listinného materiálu se většina z nich domnívá, že Ota Braniborský a v jeho doprovodu také Václav II. odešli z Čech nejspíše na přelomu srpna a září 1279. *Kronika Beneše Minority* však uvádí odlišné datum, a to 17. listopad, kdy údajně poručník Ota Braniborský s Václavem dorazili do Žitavy.⁸⁸ Pokud bychom přijali verzi Beneše Minority, znamenalo by to, že se Ota Braniborský po svém prvním odjezdu ze země, ke kterému došlo někdy na konci srpna, během podzimu ještě vrátil, a teprve při svém druhém odchodu z Čech vzal svého chráněnce s sebou. Této interpretaci by mohlo nasvědčovat vyprávění *Zbraslavské kroniky*, která rozlišuje dvě fáze Václavova bezdězského zajetí. První, kdy chlapcově okolí tvořili kněží a služebníci, pravděpodobně z okruhu Kunhutina pražského dvora, které poslal na Bezděz Ota Braniborský, aby pečovali o Václava a jeho vzdělání, druhou po příchodu biskupa Gebharta do Čech. Braniborský biskup Gebhart, který měl v Čechách zastupovat Otu V., jehož četné povinnosti vázaly také k domácímu braniborskému území, se v Praze objevil poprvé právě v srpnu 1279.

Zbraslavská kronika vypravuje, že následně byla Václavovi odebrána téměř celá jeho česká družina.⁸⁹ Pokud by Ota Braniborský odvezl Václava II. z Čech již na přelomu srpna a září, nezbyval by na odvolání české družiny a na nedostatky, které měly Václava II. v této souvislosti postihnout, žádný čas.

Podle *Beneše Minority* vedla cesta Oty V. a Václava II. do Branibor přes Žitavu, v té době nejseverněji položené české město, kde se průvod nějakou dobu zdržel. V Žitavě prý bydlel mladý král ve věži Zhořelecké brány. Ota Braniborský a Václav II. poté pokračovali dále do Berlína a odtud na blízký hrad Špandavu, kam dorazili na konci prosince.⁹⁰

Zbraslavská kronika, vyprávěcí pramen, který poskytuje nejvíce detailních informací o životě Václava II., sugestivně líčí strádání, které Václavův život v Braniborech provázelo.

*Po smrti tedy otcově byl sedmiletý Václav odveden do Saska, kde byl leckdy s těmi, kteří s ním přišli, trápen hladem a postem, neboť když tam byl zbaven královské útěchy, často mu chybělo jídlo, což vyprávět vzbuzuje lítost: zřejmě mu scházel i chléb, když po ránu hladový vstával. Takto už několik roků tam prožíval v odřených šatech. V prostou sukni se stále odíval, a protože mu bylo odpíráno lněné prádlo, spokojoval se jen s vlněným. Často vycházel v roztrhaných střevících, protože neměl peněz na jejich opravu. Ó královská vznešenosti, proč jsi trápena takovou nouzí, ó synu tak znamenitého rodu, až kam jsi tak záhubně svržen, ó útlé mládí královského pokolení, proč jsi v opovržení deptáno těmi, kteří tě měli chránit! Pročpak zapuzen hyneš a těmi jsi ve vazbě držen, které jsi učinil svými zavistníky tím, že jsi v jejich ruce vydal sebe a statky své? Ale kdo by mohl úplně vylíčití tíživé útrapy, jež jsi tam vytrpěl? Chlapec se věru častějším hladověním dostal do tak krajního stavu, že tehdy ani nemohl vykonávat tělesnou potřebu. Všechno to trpělivě snášel, jsa dobře pamětliv vrozené jemnosti, a často ukazoval svým spoluvyhnancům milou tvář, aby znepokojení neklesali na mysl, ovládaje sám sebe, snažil se zatajiti soužení své mysli a často předstíraje radost, potěšoval i své věrné.*⁹¹

Tato kapitola *Zbraslavské kroniky* bývá většinou chápána jako pravdivé vylíčení života Václava II. v Braniborech a ústrků, jimiž tam trpěl. Ne vždy bývá zohledňován fakt, že první část této knihy, kam spadá také popis Václavova dětství, byla zamýšlena jako hagiografický spis, který měl přispět ke svatořečení Václava II., zakladatele zbraslavského kláštera a dobrodince církve. A právě obraz mladistvého trpitele, trpělivě snášejícího nezasloužené ústrky, do hagiografie patří. Vždyť také dotyčná kapitola pokračuje líčením, kterak mladý král, opuštěn všemi, obrátil svou

mysl k Bohu a k Panně Marii. Ačkoliv učení zbraslavští opati, kteří kroniku psali a již se oba na předchozím textu podíleli, mohli znát panovníkovy autentické vzpomínky na pobyt v cizině, řídili se patrně především svým záměrem a do obrazu králova dětství namíchali nejepochmurnější barvy, které měli na své paletě k dispozici.

Ne že by malý Václav II. v Braniborech nestrádal. Ve věku osmi let zůstal sám v cizím prostředí (zde se zbraslavští kronikáři mýlí, nebylo mu sedm, ale osm, když opustil Čechy), přišel o svou vlast a přišel i o svou rodinu. Václavův otec již nežil, matka se uchýlila na Opavsko, starší sestra žila v klášteře klarisek v Praze, mladší, Anežka, snad na Rudolfově dvoře jako nevěsta jeho syna. S cizím prostředím se musel Václav potýkat sám, doprovázen snad jen několika málo věrnými služebníky, kteří s ním přišli z Čech, tak jako již vzpomenuť chůva Eliška. Pro malého citlivého chlapce byla ztráta milující rodiny a konejšivé jistoty pražského dvora jistě značně tíživá. Jistě si uvědomoval své závislé postavení, tak kontrastující s jeho královským titulem, stýskalo se mu po matce i po sourozencích. Psychické strádání, které pro něj nucený pobyt v cizině znamenal, nelze zpochybňovat. Materiálnímu nedostatku, vedoucímu až k hranici těžkého zdravotního postižení, se však věřit nechce. Ota Braniborský, kterého držel na Pražském hradě pouze jeho poručnický úřad, potřeboval mít Václava bezpečně ve svých rukou, což mu králův nucený pobyt mimo Čechy zaručoval. Zde nehrozilo, že mladý panovník bude poručníkovi násilím odňat, ani že se dostane do kontaktu s osobami, které by na něj mohly mít, z Otova pohledu, nežádoucí vliv. Izolovat mladého panovníka byla jedna věc, nestarat se o něj, trápit jej nedostatkem a v krajním případě ho nechat z nedbalosti třeba i zemřít, věc zcela jiná. Ota V. potřeboval živého českého krále, neboť jen ten byl zárukou braniborské vlády v Čechách. Dalo by se říci, že i z dlouhodobého pohledu bylo pro Otou mnohem prospěšnější starat se o budoucího českého krále dobře, neboť si jistě uvědomoval, že až Václav dospěje, bude mnohem výhodnější nalézt v něm spojence než nepřítele, trpce vzpomínajícího na kruté zacházení v dětství! A právě další vývoj vzájemných vztahů Oty Braniborského a Václava II. téměř vylučuje, že by Ota V. se svým svěřencem zacházel krutě. Vždyť český král od konce 80. let, kdy se ujal samostatné vlády, obnovil spojení Prahy s braniborským dvorem a zejména s Otou, s nímž zůstal v úzkém vztahu až do jeho smrti v roce 1298. Nic nenasvědčuje tomu, že by český král vůči svému dávnému vychovateli choval zášť. Právě naopak. Jejich četné kontakty spíše vypovídají o přátelství, které oba vladaře pojilo. Nepřímo to naznačuje *Zbraslavská kronika*, jež v souvislosti se

společným tažením do Slezska v roce 1292 hovoří o Otovi Braniborském jako o králově *milovaném příbuzném*.⁹²

Jaký ve skutečnosti byl život Václava II. v Braniborech, nevíme. Kronika, z níž jsme citovali, vznikla až po králově smrti, král její text neznal a proto nemohl proti němu ani nic namítat. Vezmeme-li v potaz místa, kde byl Václav ve svých dětských letech vězněn, zjistíme, že po dobově luxusním Bezdězu⁹³ zavezl Ota Braniborský českého krále na svůj oblíbený rodový hrad Špandavu. Otonská větev Askánců neměla tehdy ještě své ústřední sídlo a právě Špandava patřila k několika hradům, kde Ota Braniborský a jeho příbuzní pravidelně přebývali.⁹⁴ Pisemné prameny dosvědčují, že právě na Špandavě Ota Dlouhý pobýval ze svých sídel nejčastěji.⁹⁵ Práce Dany Dvořákové – Malé upozorňuje na skutečnost, že Václavův život v braniborském zajetí nemusel být tak strohým, jak se obvykle má za to, neboť na Špandavě se v době, kdy tam Václav II. žil, pravidelně shromažďovali členové askánské rodiny, šlo o hrad často navštěvovaný, kde, alespoň čas od času, kvasil bohatý společenský život.⁹⁶ Představa, že by askánští příbuzní nechali Václava II. o hladu a v roztrhaných botách, zatímco sami by se oděni ve vznešená roucha účastnili honosných hostin, zní jako z pohádky o Popelce. Jinou věcí asi bude srovnání honosnosti pražského dvora, který Václav znal ze svého raného dětství, a jistě mnohem prostšího prostředí braniborských hradů. Ani občasný nedostatek nelze asi vyloučit, nikoliv však záměrný, ale spíše způsobený z nedbalosti, jak soudil již Josef Šusta.⁹⁷ Antropologické pozůstatky Václava II. naznačují, že v dětství trpěl v důsledku nedostatku vitamínu D rachitidou.⁹⁸ Byla tato rachitida způsobena skutečným zanedbáním péče, nebo šlo o nezdravý základ mladého prince, který by byl vždy a za všech okolností neduživým dítětem? Patrně se to nikdy nedovíme, i když leccos naznačuje, že šlo spíše o druhou z eventualit.⁹⁹

V souvislosti s Askánci lze také upozornit na společnou zálibu Oty V. a Oty IV. Se šípem v rytířské dvorské kultuře a na časté působení minnesängerů na jejich dvorech. Není proto vyloučeno, že Václav II., který znal básníky, kteří žili v Praze za života jeho otce, pouze z vyprávění, mohl svůj vztah k tomuto druhu kultury prohloubit právě během svého pobytu v Braniborech. Jisté je, že známý minnesänger Heinrich von Meissen zvaný Frauenlob působil později jak v okruhu Oty V., tak také na dvoře Václava II. Prostředí, v němž se v Braniborech pohyboval, nemuselo tedy být výhradně nepřívětivé a bez impulsů pro vnímavého mladíka. Možná, že malému Václavovi nechyběla ani trocha rodinné útěchy, pokud se mohl alespoň někdy setkávat se svou tetou Boženou, oblíbenou sestrou

15. Jako zajatec a rukojmí svého poručníka Oty Braniborského žil mladý Václav II. nějaký čas na braniborském hradě Špandava. Princův pobyt pamatuje dnes již jen původní věž ze 13. století. (Foto K. Charvátová.)

Přemysla Otakara II., jež sice žila většinou ve Zhořelci, zajížděla však i na jiná askánská sídla.¹⁰⁰

O výchově, jaké se Václavu II. pod poručnictvím jeho bratrance dostalo, nemáme žádné zprávy. S ohledem na to, co o Václavu II. víme, lze předpokládat, že získal vzdělání a výchovu adekvátní svému budoucímu postavení. Václav II. měl nesporně intelektuální zájmy. Nic na tom nemění fakt, že nebyl v užším slova smyslu gramotný; v jeho době se gramotnost u panovníků nevyžadovala. Díky svým schopnostem se Václav II. naučil i bez znalosti čtení, pouze odposlechem, dobře latinsky, a to jak pasivně, tak také aktivně, neboť podle *Zbraslavské kroniky v latinském hovorů jenom velmi zřídka se odchýlil od přesných zákonů mluvnického umění*.¹⁰¹ S jistotou uměl také německy, v kterémžto jazyce běžně komunikoval a později také dokonce skládal básně. Pravděpodobně mu nechyběla ani znalost českého jazyka, i když se na jeho dvoře mluvilo asi převážně německy. Díky své vynikající paměti získal značné znalosti teologie, práva, i lékařství.¹⁰² I když jistě své znalosti a schopnosti rozvíjel

i v dalších letech života, lze předpokládat, že značnou část, či přinejmenším základy svého vzdělání získal právě mezi sedmým a dvanáctým rokem, kdy jeho kroky řídil Ota Braniborský. O výchově tělesné, jízdě na koni, zacházení se zbraněmi a všem tom, co patřilo k rytířským dovednostem, prameny mlčí. Slabá králova fyzická konstituce jej patrně nepředurčovala k tomu, aby byl v těchto disciplínách přeborníkem, jistě však dostával i v tomto směru patřičný výcvik.¹⁰³

Jak dlouho zůstal Václav II. na Špandavě, není jisté, a neví se ani to, zda během své internace v Braniborech žil také na jiných místech. Václavův braniborský pobyt skončil na jaře 1282, kdy jej markrabě Ota na vyžádání české šlechty přivedl do Čech. V Čechách však mladý král zůstal jen velmi krátce. Jeho poručík se totiž nedohodl s představiteli zemské obce na výši odškodnění, které za výchovu českého krále požadoval, a proto Václava II. opět z jeho rodné země odvedl. Tentokrát však již ne do Branibor, ale do Drážďan, na dvůr míšeňského markraběte Jindřicha Jasného, kdysi manžela Václavovy tety Anežky, která však zemřela ještě dříve, než se dědic českého trůnu narodil. U tohoto svého strýce zůstal Václav II. až do svého definitivního návratu do Prahy v roce 1283.

Kunhuta a Závěš

Po odchodu z Bezdězu vedly kroky královny Kunhuty do Znojma, kde se setkala s tělem svého mrtvého chotě Přemysla Otakara II., ze kterého byla teprve nyní snáta klatba, kvůli níž nemohl být dříve pochován. Královna, která se nechtěla vrátit do Čech, rozhodla proto o pohřbu svého manžela v tamním dvojklášteře minoritů a klarisek. Zde tedy Přemysl Otakar II. našel místo svého dočasného odpočinku.

Ze Znojma se Kunhuta odebrala na Opavsko, kde měla zajištěnu část svých příjmů a odkud hodlala pokračovat v akcích proti Otovi Braniborskému. Snad odtud, možná však ještě ze Znojma, se obrátila na římského panovníka, jemuž si stěžovala na Otův postup proti ní a její rodině. V zájmu české královny pak Rudolf Habsburský následujícího roku 1280 skutečně vojensky vystoupil, v nápravě českých poměrů, jak ještě uslyšíme, však příliš neuspěl.

Kunhutiným sídlem se nyní stal Hradec nad Moravicí, pravděpodobně nejvýznamnější hrad provincie. Královna zde používala titulu *Bohemiae regina et domina terrae Oppaviae*.¹⁰⁴ Postavení královny Kunhuty na Opavsku však nebylo nesporné. Území, které ji bylo svěřeno sedleckou

smlouvou, patřilo totiž nemanželskému synovi Přemysla Otakara II. Mikulášovi. V prvních měsících Kunhutina působení na Opavsku však k žádným sporům mezi ní a Mikulášem o daný majetek nedocházelo, neboť Mikuláš, který byl zajat v bitvě na Moravském Poli, stále ještě čekal v Uhrách na výkupné.

Královna Kunhuta brzy kolem sebe shromáždila malý dvůr, v němž našli zastoupení především členové významných i méně mocných rodů z okolí. Někdy v průběhu roku 1280 se mezi nimi objevil zcela nečekaný host. Záviš z Falkenštejna, vůdce někdejšího vítkovského povstání proti Přemyslu Otakarovi II., povstání, jež v roce 1276 českému králi vpadlo do zad a mělo značnou zásluhu na jeho potupné kapitulaci před Vídní v listopadu téhož roku.

Zastavme se na chvíli u této zajímavé osobnosti a řekněme si o Závišovi několik slov. S jeho jménem jsme se sice již krátce setkali, zatím jsme však jednoho z hlavních aktérů nadcházejících let blíže nepředstavili. Záviš z Falkenštejna pocházel z krumlovské větve rodu Vítkovců. Jeho otcem byl Budivoj z Krumlova, který se později psal také jako Budivoj ze Skalice. Právě tento Budivoj založil se svým bratrem Vítkem později velmi proslulý hrad Krumlov. Závišova rodina však patrně vlastnila další statky za českou zemskou hranicí v oblasti mezi Šumavou a Dunajem. Není zcela jisté, jakým způsobem se Záviš stal pánem hornobavorského hradu Falkenštejn. Známé je pouze, že již od mládí používal predikát z Falkenštejna. Vlastnictví falkenštejnského panství se odrazilo i na Závišově osobním znaku, na kterém se kombinovala vítkovská růže s falkenštejnským sokolem. Podle jedné z verzí přinesla Falkenštejn a další statky v okolí věnem svému muži Závišova matka Perchta. Téma však zdaleka ještě není uzavřeno a vyžádá si dalšího zpracování.

Podle svědectví písemných pramenů měl Záviš čtyři bratry a několik sester. Zda byl nejstarším ze synů Budivoje z Krumlova, nelze říci, stejně jako nevíme, kdy se narodil. Vzhledem k tomu, že se Záviš připomíná, již jako dospělý, v listině z roku 1269, lze předpokládat, že spatřil světlo světa někdy kolem roku 1250. Za vlády Přemysla Otakara II. působil především na rodových stacích; v prostředí pražského dvora, jak se zdá, asi nepobýval. Roku 1276 se stal vůdcem již zmíněného vítkovského odboje proti Přemyslu Otakarovi II.

16. Pečeť Záviše z Falkenštejna. (August Sedláček, *Atlasy erbů a pečeti české a moravské středověké šlechty*, sv. 3.)

V roce 1277, kdy Přemysl proti odbojné šlechtě zaútočil, uprchl Záviš spolu se svými příbuznými na dvůr Rudolfa Habsburského, kde očekával další vývoj. V Čechách byl zatím v nepřítomnosti odsouzen ke ztrátě hrdla. Na rozdíl od roku 1276, kdy byla jeho role klíčová, do událostí léta 1278 významně nezasáhl. O jeho případné účasti na Moravském poli historické doklady nejsou. Dramatické líčení *Dalimilovy kroniky* o tom, že noc před bitvou nabídl Záviš své služby Přemyslu Otakarovi II. a byl hrdým Přemyslem odmrštěn, je s největší pravděpodobností pouhou smyšlenkou, která měla kronikářovu vyprávění dodat na dramatickosti. Po smrti Přemysla Otakara II. se Záviš z Falkenštejna vrátil do Čech, záhy se však dostal do konfliktu s braniborskou správou a účastnil se odboje proti Otovi V. Je jisté, že roku 1279 vypálil královské město Budějovice, jež leželo uprostřed vítkovských držav a bylo tomuto rodu trnem v oku.¹⁰⁵ Záhy poté opustil Čechy a vydal se ke dvoru královny Kunhuty. Bylo mu tehdy asi třicet let a byl nejspíše vdovcem.¹⁰⁶

V roce 1280 Záviš vstoupil do služeb královny Kunhuty, která jej snad vítala jako jednoho z odpůrců Oty Braniborského a pro současné politické spojenectví nevzpomínala starého nepřátelství ani viny, kterou měl na pádu jejího manžela v roce 1276. Pravděpodobně záhy se však vztah mezi královnou vdovou, které mohlo tehdy být kolem pětatřiceti let, a jejím o několik let mladším rytířským dvořanem změnil. Z původního pragmatického partnerství přerostl v milostný poměr. Snad ještě před počátkem roku 1281, kdy královna ustanovila Záviše purkrabím v Hradci u Opavy, *začal jí býti nad ostatní rytíře ne tak v službách ochotnější, jako v rozmluvách důvěrnější*. A jak dodává zbraslavský kronikář: *Ale, že mysl ženy tak snadno podléhá změnám, milujíc jej velmi prudce, brzy se snažila mu zalíbiti, odpustila mu ze srdce jeho provinění proti královi...*¹⁰⁷ Milostný poměr mezi královnou vdovou a Závišem z Falkenštejna vzbudil všeobecné pohoršení. Pro královnou vdovu se naprosto nehodilo navazovat po smrti svého chotě jakýkoli milostný vztah. Přijatelné bylo snad jen další sjednané manželství. Ale netajený poměr! Navíc s mužem nižšího původu, pouhým šlechticem, který jako partner pro ženu královského rodu nepřicházel v úvahu! Obdobná veřejně přiznávaná mesaliance snad neměla obdoby. A k dovršení všeho zlého si královna zvolila muže, který mohl být právem obviňován, že svou vzpourou v roce 1276 nasměroval osud Přemysla Otakara II. až k jeho potupné smrti na bitevním poli! Proctnostné zbraslavské kronikáře šlo o věc natolik se vymykající všem dobovým pravidlům, že pro vysvětlení královnina počínání volili slova jako *ošálena od něho jakýmisi úskoky kouzelného umění, či d'ábel, horlivý pod-*

*něcovatel špatných úmyslů, pomohl svým klamem otravné rozkoši obou ...
Svou rozhořčenou kapitolu pak zakončili verši:*

*Takto zhanobil Závíš pak Kunhutu, počestnou ženu,
Poskvrnil přitom lože již mrtvého českého krále.¹⁰⁸*

A nepodivovali se jenom kronikáři čeští. Skandální historka obletěla střední Evropu zejména poté, co se královně z nedovoleného vztahu narodilo dítě.¹⁰⁹

Pokud *Zbraslavská kronika* říká, že se mezi Závíšem a Kunhutou dokonala *styk nedovoleného sňatku*,¹¹⁰ nemíni tím patrně, že by Závíš s Kunhutou uzavřeli tajný církevní sňatek, jak bývá tato pasáž někdy interpretována, ale sděluje zejména, že manželství uzavřeli bez souhlasu rodiny. Ve středověku totiž k uzavření manželství nebylo nutné posvěcení církví, ale sňatek býval dojednán a poté se naplňoval fyzickým spojením manželů. To k jeho platnosti postačovalo a zaručovalo i jeho nerozlučitelnost. V nižších sociálních vrstvách se svatby konaly pouze na základě dohody rodin a bez asistence kněze. Ve vyšších a vyšších kruzích se pěstovaly sňatky církevní, ale i zde jejich skutečná platnost nastávala až tzv. konzumací sňatku, to jest jeho fyzickým naplněním. Povinné církevní sňatky deklaroval až tridentský koncil ve druhé polovině 16. století, ale i tehdy se jejich všeobecné rozšíření prosazovalo jen pomalu. V případě Kunhuty a Závíše šlo tedy o faktický, naplněný sňatek, nedovolený však v tom smyslu, že nebyl předem ujednán příslušnými rodinami, že k němu došlo bez vědomí krále, pouhou soukromou dohodou Kunhuty a Závíše. Takto uzavřený sňatek postrádal v královském prostředí řadu běžných atributů. Nebyl schválen panovníkem, navíc partner, jehož si královna vdova vybrala, neodpovídal svým rodem a postavením žádoucímu ženichovi pro členku královské rodiny. Rod Přemyslovců tak ztrácel případnou

17. Královna Kunhuta. Kresba z Jihlavského rukopisu Zbraslavské kroniky z konce 14. století. (Městský archiv Jihlava, fotografie Ústav dějin umění AV ČR – Prokop Paul.)

možnost uzavření politicky výhodného spojení, to vše za předpokladu, že pomineme fakt, že královny vdovy se v českém prostředí znovu nevdávaly. Byla to právě Kunhuta Uherská, která jako první z českých královen tuto tradici porušila a uzavřela nové manželství. Na jejím sňatku vadila také jeho skrytost, neboť královský sňatek býval záležitostí veřejnou, doprovázenou obvykle honosnými slavnostmi za účasti mnoha hostů z vysokých církevních i světských kruhů. Kunhutino druhé manželství uzavřené bez vědomí krále, s nevhodným partnerem a navíc vskrytu na jakémsi hradě bylo v příkrém rozporu s dobovou konvencí, a proto tak pobuřující. Z pohledu současníků byla jeho platnost značně pochybná a na tom nic neměnilo ani jeho případné posvěcení např. královním kaplanem.

V roce 1281 se na Opavsko vrátil syn Přemysla Otakara II. Mikuláš, propuštěný z uherského zajetí. Není vyloučeno, že jeho náhlý návrat měl souvislost s pohoršlivými událostmi v Hradci nad Moravicí. Mikuláš, snad s podporou Rudolfa Habsburského, který se obával vzrůstu politické moci Záviše z Falkenštejna, získal svobodu v létě 1281 a již během prvních týdnů začal postupně obnovovat svou moc nad jednotlivými hrady a městy Opavska. Ať již byla příčina v pohaně lože mrtvého krále, kterou jako jeho levoboček nemohl snést, či zda šlo prozaicky jenom o statky, o něž se cítil Mikuláš připraven, vyrostlo v roce 1281 mezi ním a Kunhutou se Závišem veliké nepřátelství. Zejména Záviš získal v Mikulášovi nepřítele na život a na smrt.¹¹¹

Ve chvíli, kdy vláda nad Opavskem přešla do Mikulášových rukou, museli Záviš s Kunhutou zemi opustit. Pravděpodobně ve druhé polovině roku 1281 odešli na Moravu, kde snad našli útočiště na některém z vítkovských sídel. Není jisté, zda Závišův a Kunhutin syn přišel na svět v Hradci nad Moravicí, nebo na jiném místě jejich společného pobytu. Znamé není ani datum jeho narození. Ví se pouze, že při křtu získal jméno Jan.

Rudolf Habsburský a někdejší země Přemysla Otakara II.

Zatímco pravý dědic království pobýval v Braniborech a jeho matka odešla na Opavsko, zdvihla se v Čechách proti vládě Oty Braniborského¹¹² panská opozice nespokojená se situací v zemi. Pravděpodobně na výzvy královny Kunhuty, ale snad veden i zájmem o nastolení pořádku v Čechách, které již nyní vnímal jako dědictví svého zetě, se Rudolf Habsbur-

ský na podzim roku 1280 opětovně vypravil do Čech. Na tažení se spolu s ním vydali i přední představitelé říše, královi zeťové, Albrecht II. Saský a falckrabě rýnský Ludvík Přísný, stejně jako další středoevropští vládci – Menhart Tyrolský či Ota Dolnobavorský. Římský král přicházel tentokrát jako ochránce práv královny Kunhuty a jejích dětí s cílem vytlačit braniborská vojska z Čech a nastolit zde novou regentskou vládu. Brzy se však ukázalo, že podpora Oty Braniborského v Čechách není tak malá, jak se zdálo. Obě strany daly nakonec před bojem přednost vyjednávání, a to skončilo uznáním současného stavu. Ota Braniborský zůstal poručníkem Václava II. i vládcem Čech, za to se zavázal přivést mladého krále zpět na Pražský hrad. Jednání se pravděpodobně týkala také vyplácení důchodů královny Kunhuty z jejích českých zboží, peněz, které jí byly dosud zadržovány. Počátkem prosince 1280 Rudolf Habsburský Čechy opustil a s vojskem se stáhl na Moravu.

Na podzim 1280 pobýval Rudolf Habsburský v Čechách naposledy. O několik měsíců později se odebral z Vídně, kde dočasně sídlil, do západních částí říše, kam ho volaly vladařské povinnosti. Do Čech ani do Rakous se již nikdy nevrátil.¹¹³ Dříve než se s Rudolfem ve střední Evropě rozloučíme, řekněme si několik slov o tom, jak jako římský král naložil s jednotlivými zeměmi někdejšího Přemyslova impéria. Rakousy a Štýrsko svěřil již v roce 1276 do správy svému synovi Albrechtovi jako říšskému generálnímu vikáři. V roce 1281, kdy Rudolf I. Rakousy opouštěl, neměli ještě Habsburkové k oběma zemím rodové nároky. To se však mělo záhy změnit, když se politická situace pro Rudolfa Habsburského vyvinula natolik příznivě, že mohl konečně realizovat svůj dávný záměr, a to získat rakouské země pro svou rodinu natrvalo. Stalo se tak o rok později, po překonání odporu jak říšských, tak i mimoříšských činitelů. V prosinci 1282 na sněmu v Augspurku udělil Rudolf I. svým dvěma synům Albrechtovi a Rudolfovi¹¹⁴ v léno jak vévodství rakouské, tak i štýrské. Zároveň oba své syny povýšil na říšská knížata. Vzhledem k tomu, že rakouská a štýrská šlechta nelibě nesla vládu dvou pánů, vyhověl jejimu volání a proti rodovému právu Habsburků určil roku 1283 pánem Rakous a Štýrsko pouze svého staršího syna Albrechta. Podle tzv. Rheinfeldenského rodového řádu se Habsburkové stali dědičnými pány rakouských zemí.

Korutany s Kraňskem a Vindickou markou získal v roce 1276 nominálně bratr posledního sponheimského vévody Filip Sponheimský. Když v roce 1279 Filip zemřel, hlásili se o Korutany Menhartovci, kteří v boji proti Přemyslu Otakarovi prokázali Rudolfovi platné služby a nyní nárokovali svou odměnu. Oba rody byly také již od doby oněch bojů spojeny

příbuzenskými vazbami, když se Rudolfův nejstarší syn Albrecht oženil roku 1274 s dcerou Menharta II. Alžbětou. Po smrti Filipa Sponheimského dostal tedy Menhart II. od Rudolfa I. korutanské vévodství, zatím však pouze jako zástavu. Vzhledem k tomu, že v roce 1282 nemohl Menhart přijmout korutanské vévodství v léno, neboť byl v církevní klatbě, posunulo se jeho právoplatné převzetí až do roku 1286, kdy byl Menhart II. zároveň povýšen do knížecího stavu.¹¹⁵

Chebsko, zabrané Přemyslem roku 1266, přislíbil Rudolf jako věno své dcery Guty, zatím si je však ponechal ve vlastních rukou, poté co tam obnovil ministeriální správu. Pod vládou římského krále Chebsko setrvalo až do jeho smrti v roce 1291.¹¹⁶

Čechy zůstávaly v roce 1281, kdy Rudolf Habsburský odcházel ze střední Evropy, v dočasné správě Oty Braniborského. Předpokládalo se však, že jakmile Václav II. dospěje, vrátí se vláda zpět Přemyslovcům. Přemyslovská měla zůstat v budoucnu i Morava, která zatím byla v držení samotného Rudolfa. Před svým odchodem na západ učinil Rudolf změnu v její správě, když Moravu po smrti biskupa Brunona, který zesnul 11. února 1281, předal svému zeti Albrechtu Saskému.

Střední Evropu opouštěl Rudolf Habsburský v roce 1281 zřejmě s dobrým pocitem relativního míru, který zde zanechával. Ještě silnější mohlo být jeho uspokojení z nesmírného vzestupu vlastního rodu, jenž se v této oblasti pevně usadil, a který, jak doufal, měl zůstat ve střední Evropě i v budoucnu jedním z nejpřednějších.

Vystoupení české šlechty

Pro české země však rok 1281 klidným a mírovým rozhodně nebyl. Právě s léty 1280–1282 se nejvíce pojí obraz „Braniborů v Čechách“, povědomý většině Čechů jako doba rabování, útlaku země ze strany cizinců a nakonec neskonale bída. Rozpad mocenských struktur, jenž začal již v prvním roce Otovy vlády, v letech 1279–1280 ještě zesílil. Středověký kronikář popisuje dobu regentského úřadu Oty Braniborského následujícími slovy: *Za jeho poručnictví byly Čechy spravovány a řízeny velmi špatně. Nesčetní lidé z jeho země, to jest z markrabství braniborského, Sasové a jiní Němci, totiž přišli do Čech a mnohokrát bez milosti způsobili obyvatelům téhož království nesčetné škody, trápení a ztráty loupením, požáry, vražděním, kořistěním věcí movitých i nemovitých a statků. Napadali země Království českého všude tak, že usedlíci a obyvatelé jeho opustili své*

*vlastní dědictví a statky a skrývali se v hustých lesích ve vyhnanství a na odlehlých místech v hájích a horách, přičemž ukrývali sebe, své děti a dobytek, pokud nějaký měli, kvůli těmto neustálým útokům nepřátel.*¹¹⁷ Problémy nepůsobili však jenom cizinci. Také domácí s chutí využívali oslabené ústřední vlády k tomu, aby se obohacovali na úkor slabších, rozchvacovali královské statky, stejně jako napadali církevní zboží.

V důsledku hroživé situace pokračovala v Čechách jednání o nápravu situace, která se tentokráte vedla mezi Otou Braniborským na straně jedné a představiteli české šlechty, církve a některých měst na straně druhé.¹¹⁸ Na tomto sněmu ustanovil Ota Dlouhý správcem Čech namísto braniborského biskupa Gebharta, který se ve svém úřadě příliš neosvědčil, pražského biskupa Tobiáše. *A přidal témuž panu biskupovi Děpolta, sudího celého království, a jiné úředníky k trestání vin a zločinů světských, aby viníky a kteréholi zločince v kázni drželi nálezy práv pozemských, a kdyby to jejich vina zasluhovala, dávali také na hrdle potrestati.*¹¹⁹ Šlechta se zavázala vybrat pro Otu Braniborského 15 000 hřiven, markrabě naopak slíbil přivést do Čech krále Václava a svěřit ho do ochrany biskupa Tobiáše a jiných urozených českých šlechticů, k nimž přidá několik Braniborů a pražských měšťanů.¹²⁰ Ota Braniborský byl ochoten vzdát se za vysokou sumu části svých pravomocí a přenechat je domácí správě. Na sněmu se též jednalo o důchodech královny Kunhuty, jež jí z jejích českých statků byly stále zadržovány. Královně byl do budoucna přislíben příjem 1600 hřiven ročně, a to jak z věnných měst, tak i z dalších zdrojů.

Následně se ve dnech 20. a 21. května 1281 sešel v Praze, v dominiánském klášteře, další sněm, tentokrát pouze české strany v čele s biskupem Tobiášem. Česká šlechta vedená Purkartem z Janovic (Vimperka či z Vinterberka) a Zbyslavem z Třebouně zde poprvé vystoupila jako reprezentant země a přijala některá významná usnesení, jež měla přispět k nastolení pořádku v zemi. Účastníci sněmu se rozhodli vrátit do rukou Oty Braniborského rozchvácené korunní zboží, dále deklarovali, že chtějí pronásledovat zločince a loupeživé bandy, stejně jako zbořit neoprávněně vystavěné tvrze. I když se zasedání nezúčastnilo celé panstvo (některé významné rody, mezi nimi i Vítkovci, zůstaly stranou tohoto dění), představoval sněm zcela zásadní předěl v jednání i sebereflexi české nobility. Šlechta zde poprvé vystoupila jako státotvorný korporativní činitel a převzala zodpovědnost za další vývoj během bezkráloví.

O několik měsíců později, v listopadu 1281, se sešli někteří z českých pánů s markrabětem Otou V. nedaleko Frankfurtu nad Odrou. Ve výčtu

18. V letech 1278–1283, v době královny nezletilosti, spravoval České království jeho poručník Ota Braniborský. Správcovskou roli Oty Braniborského dokládá i listina z roku 1281, kterou potvrdil zlatokorunskému klášteři jeho majetky. (Státní ústřední archiv, AZK, č. 995. Foto H. Toušková.)

jmen nacházíme Hynka z Dubé, Jindřicha z Lichtenburka, Jana z Michalovic, Jaroslava z Lemberka a Beneše z Vartemberka, členy významných severočeských rodů Ronovců a Markvarticů. Stranou však opět zůstali představitelé jihočeského regionu v čele s Vitkovci. Josef Šusta upozornil na to, že část uvedených šlechticů jmenuje *Dalimilova kronika* jako okázalé nepřátele braniborského panství v Čechách.¹²¹

Zatímco probíhala jednání o nápravu stavu země a hledaly se podmínky, za nichž se vrátí legální panovník, hospodářská situace v Čechách se stále zhoršovala. Nepřetržitě probíhající válečné akce a dva neúrodné roky způsobily, že ve druhé půli roku 1281 zemi zachvátil hlad. Na přelomu let 1281 a 1282 pak došlo ke skutečnému hladomoru, jednomu z nejstrašnějších v celém středověku. *Byl čas zimní a trvalé, velmi tuhé mrazy, a jestliže se v letním čase umíralo jen hladem, zdvojnásobilo se také neštěstí v čase zimním, neboť smrt nevníkala do světa oknem, ale také dveřmi, neznajíc slitování s lidským pokolením, vždyť měla kruté průvodce: hlad, nahotu a krutost mrazu: a jejich síla rychle pronikala všemi končinami celých Čech a zahubila většinu smrtelníků; a nebylo, kdo by je pochovával.*¹²² Všechny kroniky té doby líčí apokalyptické hrůzy, kdy lidé z hladu ztratili všechny zábrany a vraždili pro kousek chleba, živili se mršínami zvířat a nakonec jedli lidské mrtvoly a pro takové nasycení i zabíjeli.¹²³

Hladomor nepostihl jenom českomoravský prostor, ale zasáhl také okolní země, i když právě v Čechách a na Moravě řádl asi nejstrašněji. Někteří historici jej pokládají za jednu z prvních známých středověkých ekologických katastrof, když příčinu neúrody, alespoň z části, spatřují v záplavách, způsobených vykácením lesů a rozoráním velkých ploch v horských oblastech.¹²⁴

Právě v době hladomoru opustila tento svět také staříčká Přemyslovna Anežka, abatýše pražského kláštera klarisek, kdysi opora svého bratra krále Václava I. a později i Přemysla Otakara II., který dal v jejím klášteře „Na Františku“ vybudovat nové přemyslovské pohřebiště. Zemřela 3. března 1282, aniž se dočkala návratu Václava II. a znovuobsazení českého trůnu.

Ota Braniborský totiž stále příchod mladého panovníka odkládal. Po několika termínech, jež nedodržel, krále konečně, snad někdy v létě 1282, do Čech přivedl. Suma, kterou za jeho navrácení požadoval, však nebyla k dispozici. K původním 15 000 hřiven žádal totiž nyní dalších 20 000 hřiven. A tolik čeští páni neměli. Markrabě proto poslal Václava opět ze země pryč, tentokrát do Drážďan k markraběti Jindřichu Jasnému. Čeští páni viděli mladého krále sice jen nakrátko, nemohli si však nepovšimnout jeho útlosti a vyhublosti, která nenasvědčovala pevnému zdraví a do budoucna vzbuzovala obavy.¹²⁵

I když Václav II. Čechy opět opustil, vyjednávala šlechta s Otou Braniborským dál. Nakonec bylo smluveno, že za péči o českého krále a za jeho výchovu získá jeho poručník do zástavy část severních Čech s městy

Žitavou, Děčínem, Mostem a Ústím (nad Labem) a dále s některými hrady v čele s Bezdězem, to vše v celkové hodnotě 20 000 hřiven, a vedle toho ještě další peníze na hotovosti.¹²⁶ Za těchto podmínek byl Ota Braniborský ochoten svého vězně vydat.¹²⁷

Severočeská oblast, která měla přejít do braniborské zástavy, územně navazovala na Budyšínsko a Zhořelecko, jež přinesla Otovu rodu věnem jeho matka Božena. Tyto kraje také byly kdysi české a Askánci je získali nejprve jen jako zástavu na princeznino věno, během vlády Přemysla Otakara II. však přešly s jeho souhlasem do jejich přímé držby. Je dosti pravděpodobné, že Ota V. uvažoval o možnosti, že také zástava severních Čech by se mohla změnit v trvalou rodovou držbu. Pak by vytvořil jednotné panství sahající od Mostu až po Zhořelec. I když zde existovala možnost ztráty části českého území, představitelé české šlechty, kteří s Otou Braniborským vyjednávali, byli ochotní riskovat, jen aby skončila regentská vláda, aby ze země odešli nenávidění Braniboři¹²⁸ a Čechům byl navrácen jejich legální pán a vládce.

Druhé pokračování Kosmovy kroniky vypravuje, jak již od konce roku 1282 nebeské úkazy věštily zemi lepší příští. 26. prosince, to jest v den blahoslaveného Štěpána, stalo se, co se zřídka stává: objevila se duha podivné krásy, jež se klenula nad celým městem pražským, sahajíc jedním okrajem na jihu za městské hradby, druhým, na opačné straně města k severu nad řeku Vltavu. Z té duhy někteří Židé a některé křesťanské ženy prorokovali celému království obrat ke štěstí.¹²⁹ A toto budoucí štěstí si většina obyvatel spojovala s návratem Václava II., pravého dědice trůnu a království.

V květnu 1283 se česká země konečně dočkala!

*Léta Páně 1283, dne 24. května, shlédl Bůh na útrapy svého lidu a seslal vykoupení českému národu, protože až do té doby prodléval v temnotách a spočíval ve stínu smrti. Tento den je veškeré chvály hoden a má být svěřen trvalé paměti, protože jasný kníže, pan Václav, jediný syn pana Otakara, jinak Přemysla, krále českého, jehož památka budiž vzpomínána, dědic království, se vrátil do Čech z vyhnanství, totiž ze země braniborské, a šťastně přišel do města Prahy, aby vládl. Duchovenstvo i lid ho přijali s nejuvětší radostí a srdce všech se radovala z příchodu jejich knížete.*¹³⁰

Zlá léta, jež zemi sužovala od smrti velkého Přemysla Otakara II., skončila.

REJSTRÍK

- Adelheida, manželka Mikuláše
Opavského 273
- Adléta Míšeňská, manželka Přemysla
Otakara I. 35
- Adolf Nasavský, král římský 139, 140,
143, 146–148, 152, 154, 165–167,
194, 231, 248
- Albrecht I. Habsburský, král římský 9,
13, 16, 44, 65, 90, 91, 95, 96, 99, 107,
124, 125, 130, 133, 137, 138, 141, 147,
149, 150, 154, 162, 163, 165–167,
170, 172, 184, 188, 193–198, 200,
205, 207–213, 225, 246, 248, 249,
253, 254, 258, 260, 261, 263–265
- Albrecht II., vévoda saský 41, 45, 65,
66, 80, 138, 154, 165
- Albrecht Medvěd 51
- Albrecht Nezdárný, lantkrabě durynský
146, 147, 167
- Albrecht ze Žeberka (Seeberg) 104, 105,
118, 139
- Alexandr IV., papež 26
- Alfons X. Moudrý, král kastilský a římský
23, 24, 37, 38, 40
- Alžběta Durynská sv. 161
- Alžběta Kumánská, regentka uherská
38
- Alžběta Uherská, dcera Ondřeje III.
a snoubenka Václava III. 166, 194,
256
- Alžběta Uherská, manželka Závíše
z Falkenštejna 98, 103, 104
- Alžběta, dcera Václava II. nebo III.,
jeptiška 270–272
- Alžběta, manželka Albrechta
Habsburského 44, 45, 66
- Alžběta, manželka Rudolfa I. 79
- Anagni 198
- Anežka Javorská, dcera Václava II.
a Elišky Rejčky 215, 260, 261, 263,
268, 269
- Anežka Palcěřík (z Kuenringu) 27
- Anežka Přemyslovna, sv. 14, 27, 29,
32, 53, 69, 161, 162, 272
- Anežka Římská sv. 162
- Anežka, dcera Albrechta I. 188
- Anežka, dcera Přemysla Otakara II.,
vévodkyně švábská 32, 33, 34,
49–50, 57, 60, 75, 101, 108, 138, 149
- Anežka, dcera Rudolfa I. 41, 80
- Anežka, dcera Václava I. 29
- Anežka, dcera Václava II. 107, 148, 160,
161, 265
- Anežka, milostnice Václava II. 202,
230, 270
- Anežský klášter 29, 33, 75, 86, 96,
136, 149, 200
- Anglie 232, 237
- Anjouovci 37, 45, 96, 188, 189, 205
- Anna Česká, dcera Václava II. 160, 161,
200, 263
- Anna, dcera Albrechta Habsburského
147
- Anna, dcera Bély IV. (Anna Mačevská)
26, 30, 31
- Anna, dcera Elišky Přemyslovny a Jana
Lucemburského 267
- Antonín, Robert 172, 174, 177

- Apardo Donati, finančník 182, 210, 211
 Apeninský poloostrov 26
 Aragonské království 232
 Arnold Bamberský, rádce Václava II.
 115, 116, 119, 121, 129, 139, 152, 225
 Arpádovci 30, 96, 161, 188, 189
 Askánci 24, 29, 45, 51, 58, 70, 138,
 200, 211, 248, 268
 Augspurk 65
 Aula Regia viz Zbraslav
- Babenberkové 20–22
 Balbín, Bohuslav 33, 34
 Basilej 257
 Bavor III. ze Strakonice 105
 Bavorsko 20, 22, 45, 79, 271
 Bechyně 117
 Béla IV., král uherský 22, 26, 28,
 29–31, 189, 255
 Béla Mačevský 30, 31, 38
 Béla V. (Ota Wittelsbašský), král uherský
 255
 Bělehrad 30
 Benedikt XI., papež (legát Mikuláš
 Boccasini) 194, 198
 Beneš Minorita, kronikář 55, 77
 Beneš z Vartenberka 68, 73, 105, 171
 Benešoviči 118
 Berlín 56
 Bernard z Clairvaux, sv. 229
 Bernard z Kamence, rádce Václava II.
 119, 126, 127, 139, 143, 144, 152, 167
 Bertold, biskup bamberský 38
 Bezděz 34, 54, 55, 58, 60, 70, 74, 227,
 242
 Bilek, Jaroslav 181, 184, 185
 Bítov 117
 Boleslav Chrabrý, král polský 125
 Boleslav Krivoústý, král polský 125
 Bolek Opolský 127, 129, 142, 154
 Bolek Svidnický (Javorský) 154, 174,
 200, 201, 268
 Boleslav (Bolek) III. Lehnicko-Vratislavský
 201, 267, 268, 273
 Boleslav I. Mazovský (Plocký) 130, 154,
 173, 174, 200, 272, 273
- Boleslav ze Smečna 75
 Bonifác VIII., papež (Benedetto Caetani)
 144, 153, 155, 165, 180, 187,
 193–198, 224
 Boreš z Riesenburka 45
 Boršenstein 143
 Božena (Blažena, Beatrix),
 dcera Václava I., markraběnka
 braniborská 29, 58, 70
 Brabantsko 110
 Branibory, Braniborsko 13, 36, 45, 51,
 53, 55–58, 60, 64, 72, 80, 102, 171,
 176, 248
 Bretholz, Bertold 10
 Brno 46, 90, 117, 122, 226, 242, 256,
 262, 274
 Broumovsko 126
 Brumov 117
 Bruno ze Schauenburku, biskup
 olomoucký 50, 66
 Bruno, biskup naumburský 80
 Břeclav 238
 Budějovice (České Budějovice) 62, 208
 Budín 98, 191, 205
 Budívoj z Krumlova (ze Skalice),
 otec Závíše z Falkenštejna 61
 Budyně nad Ohří 171, 261
 Budyšínsko 70, 268
 Bulharsko 30
 Burchard, arcibiskup magdeburský
 118, 154, 155
 Buzici 73
 Bytomsko, Bytomské knížectví 173
 Byzanc 245
- Cáchy 24, 141, 156, 167
 Celestin V., papež 144, 194
 Cîteaux 219
 Colonnové, římský rod 198
 Cyno Lombard, finančník 182
- Čáslav 50, 115, 180
 Čáslavsko 49
 Čeněk z Kamenice 110
- Dalimil (Dalimilova kronika) 62, 122

- Dante Alighieri 9, 202
 Děčín 70
 Dětrich Valdsaský, opat 100, 120, 121, 133
 Dětrich, biskup olomoucký 81
 Dietzman, syn Albrechta Nezdárného 167
 Dobeš z Bechyně (Velký Dobeš) 105, 118, 139, 214
 Dobřínsko 174
 Domažlice 117, 240
 Domažlice, klášter 240
 Donín 143
 Doubravnik, klášter 224
 Dráždany 60, 69
 Dunaj, Podunají 42, 138, 205, 208
 Dürrenkrut (Suché Kruty) viz Moravské pole
 Durynsko 79, 146, 166, 167
 Dyje 90
- Edua, kumánská dívka 97
 Eduard I., král anglický 165, 237
 Eliška Přemyslovna 14, 33, 136, 160, 161, 172, 220, 221, 223, 240, 245, 261, 263–269, 271
 Eliška Rejčka (Richenza) 31, 87, 130, 146, 170–172, 201–204, 215, 216, 219, 245, 260–262, 268, 271
 Eliška, dcera Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského 267
 Eliška, chůva Václava II. 36, 57
 Erfurt 107, 108, 124, 130
 Eufrozina, dcera Boleslava Mazovského 273
- Falc Horní 165, 198
 Falc Rýnská 45, 166, 195
 Falkenštejn 61
 Filip IV. Sličný, král francouzský 165, 187, 193, 197, 198, 211, 265
 Filip Nogaret 198
 Filip Smělý, vévoda burgundský 267
 Filip Sponheimský 25, 41, 65, 66
 Filip Švábský, král římský 19, 258
 Flandry 110
- Florence 182
 Francie 133, 165, 197, 198, 200, 211, 245, 250, 256, 266, 269
 Frankfurt nad Mohanem 38, 130, 139, 140, 166, 167, 198
 Frankfurt nad Odrou 67
 Freiburg 73
 Fridrich Bádenský 24
 Fridrich Čácký (Bojovný, Pokousaný), markrabě míšeňský (také Fridrich Wettinský) 32, 37, 105, 106, 154
 Fridrich Dráždanský 143
 Fridrich I. Barbarossa, císař 19, 20, 51
 Fridrich II., císař 20–23, 27, 41, 141
 Fridrich II. Bojovný, vévoda rakouský 20, 21
 Fridrich III., purkrabí norimberský 79, 92
 Fridrich Pokousaný, syn Albrechta Nezdárného 167
 Fridrich Tuto, markrabě míšeňský 146
 Fridrich z Čakovic 179
 Fridrich, syn Markéty Babenberské a Jindřicha Štaufského 21, 27
 Frísko 195
- Gdaňské Pomoří 13, 145, 168, 173, 174, 178, 179, 211, 247, 248
 Gebhart, biskup braniborský 55, 67
 Gerhard, arcibiskup mohučský 153, 154, 155, 165
 Gertruda (Anna) z Hohenbergu, manželka Rudolfa I. 93
 Gertruda Babenberská 20–22, 24, 25, 27
 Godefrid, kaplan 237
 Goll, Jaroslav 10
 Göllheim, bitva 166, 167
 Gozzo z Orvieto 121, 185, 186
 Griffina, vévodkyně krakovská 30, 31, 126, 128, 130, 171, 201, 260, 261
 Grünhain, klášter 148
 Guillaume de Saint Pathus 233
 Guta (Jitka, Bona), dcera Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského, manželka Jana II. Dobrého 267

- Guta Habsburská, manželka Václava II. 44, 46, 49–51, 66, 79, 81, 82, 92–96, 98–100, 103, 106, 107, 116, 119, 124, 132, 133, 138, 147, 153, 155, 159–164, 202, 203, 226, 234, 240, 249, 270, 272
- Guta, dcera Václava II. (†1294) 144, 161, 265
- Guta, dcera Václava II. (†1297) 161
- Habry 49
- Habsburkové 16, 41, 50, 65, 91, 92, 102, 124, 132, 133, 138, 196, 255, 263
- Halič 30
- Hartmann, syn Rudolfa I. 42, 46, 107
- Hedvika Habsburská, dcera Rudolfa I. 49, 54, 80
- Heidenreich Sedlecký, opat 100, 120, 121, 133, 155, 171, 214, 217
- Heinrich von Meissen (Frauenlob), minnesänger 58, 234
- Heinrich Clausner, básník 234
- Herman z Hohenlohe 153
- Heřman Bádenský 21, 24
- Heřman, markrabě braniborský 147, 154, 200, 201, 205, 208, 225
- Heřman, zpovědník Václava II. 100, 119, 121, 173
- Hlohovsko, Hlohovské knížectví 174
- Hluboká 110, 117
- Hnězdno 144, 174, 180
- Hodonin 117, 190
- Hochštejn u Zábřehu 90
- Holandsko 195
- Horní Mokropsy 238
- Hradec (Hradec Králové) 261, 262
- Hradec nad Moravicí (u Opavy) 60, 64, 201
- Hradisko u Olomouce 76
- Hroznata z Úžic 75, 103, 104, 106
- Hynek z Dubé 68, 75, 105, 118, 139, 142, 179, 210, 214
- Hynek z Lichtenburka 105
- Cheb 51, 77, 79, 80–82, 106, 133
- Chebsko 24, 40, 42, 45, 66, 92, 133, 140, 165, 167, 198, 210–212, 225, 234, 248
- Chorvatsko 188
- Chrudim 261
- Inocenc IV., papež 41
- Itálie 152, 154, 242
- Ivan Kysecký, uherský magnát 207
- Jakub Šwiňka, arcibiskup hnězdenský 144, 175, 176, 194
- Jan (Ješek), syn Kunhuty a Závěše 64, 74, 78, 86–88, 98, 106, 150, 161
- Jan I., markrabě braniborský 51
- Jan II. Dobrý, král francouzský 267
- Jan III. z Dražic, biskup pražský 54
- Jan IV. z Dražic, biskup pražský 119, 245
- Jan Jindřich, vévoda korutanský 267
- Jan Lucemburský, král český 14, 152, 216, 240, 247, 250, 260, 264, 266–271
- Jan Muskata, biskup krakovský 143, 191, 195, 205
- Jan Vestfálský, pisar 235
- Jan Volek, nemanželský syn Václava II. 245, 267, 270, 271, 272
- Jan z Brabant 218, 244
- Jan z Michalovic 68
- Jan z Ostrova 213
- Jan, levoboční syn Přemysla Otakara II., probošt vyšehradský a kancléř český 105, 118, 150, 151, 152
- Jan, Libor 12, 106, 109, 185
- Jan, syn Václava II. (†1294) 161
- Jan, syn Václava II. (†1296) 161
- Jan, syn Rudolfa Ml. Habsburského a Anežky České (Jan Parricida) 138, 149, 150, 260
- Jan, vévoda z Berry 267
- Jaroměř 261
- Jaroslav z Lemberka 68
- Jaroslav ze Šternberka 75, 117
- Javorsko, Javorské knížectví 174, 268
- Jihlava 50, 184

- Jindřich III., král anglický 23
 Jindřich III., vévoda slezský 127
 Jindřich IV. Probus, vévoda vratislavský 48, 49, 76, 109, 126, 127, 144, 200, 272
 Jindřich IV., císař 23
 Jindřich VII. Lucemburský, král římský 136, 152, 172, 240, 260, 264–266
 Jindřich Jasný, markrabě míšeňský 29, 32, 60, 69, 76, 105, 146
 Jindřich Javorský, kníže slezský 268, 269
 Jindřich Korutanský, král český 200, 211, 260, 263–267
 Jindřich V. Lehnicko-Vratislavský 200, 201
 Jindřich Dolnobavorský 79, 267
 Jindřich, vévoda bavorský 42
 Jindřich Hlohovský 126, 154, 168, 169, 174, 178, 194, 200, 201, 257, 260
 Jindřich Štaufský 21, 26, 27
 Jindřich Šturmův, moravský notář 214
 Jindřich z Lichtenburka 68, 98
 Jindřich z Lipé 210, 262, 268, 271
 Jindřich z Rožmberka 75, 106, 113, 118, 214
 Jindřich II., biskup řezenský 80
 Jindřich, biskup basilejský 50
 Jindřich, biskup merseburský 80
 Jindřich, biskup vratislavský 201, 203
 Jindřich, opat admontský 91, 147
 Jindřich Kvas, notář viz Jindřich z Isernie
 Jindřich z Isernie 129, 235
 Jindřich, kaplan a lékař Václava II. 224
 Jindřich Heimburský, kronikář 104
 Jindřich, syn Markěty Babenberské 27
- Kadaň 93
 Karel IV., král český a císař 188, 218, 244, 250, 266, 267, 270, 274, 275
 Karel Martell, král sicilský 93, 188
 Karel Robert z Anjou, král uherský 9, 188, 189, 193–195, 197, 205–208, 255, 256, 260
 Karel V., francouzský král 267
- Karel z Anjou, král sicilský 24, 37, 93
 Karlštejn 245
 Kazimír Bytomský 105, 126, 127, 142, 154, 256
 Kazimír, král polský 260
 Kladsko 49, 126, 268
 klášter sv. Františka v Praze 53
 klášter sv. Jiří 200, 271, 272
 Klemencie, sestra Albrechta I. 205
 Kliment IV., papež 23, 37
 Kolda z Koldic 235
 Kolín 49, 115, 180, 210
 Konrád IV., král římský 23, 24, 27, 36
 Konrád z Bottenštejna 258
 Konrád, opat zbraslavský 121, 136, 155, 159, 163, 203, 214, 217, 218, 240, 264, 265
 Konrád, vévoda z Tecku 139
 Konradin 24, 25
 Konstancie Uherská, manželka Přemysla Otakara I. 35, 255
 Korutany 16, 18, 25, 26, 40–42, 45, 65, 90, 91, 96, 138, 140, 141, 143, 264
 Krajina viz Kraňsko
 Krakov 125, 128, 142, 143, 144, 145, 169, 257, 260, 273
 Krakovsko 31, 107, 126, 128, 129, 142, 169, 179, 210, 211, 225, 272
 Kraňsko (Krajina) 18, 25, 26, 40–42, 65, 90, 107, 141, 167
 Kressenbrunn, bitva 22, 26, 28
 Krumlov (Český Krumlov) 61
 Krušné Hory 143
 Křivoklát 117
 Kujavy 169, 173, 174, 178, 179, 211, 247
 Kunhuta sv., manželka císaře Jindřicha II. 32
 Kunhuta Uherská, manželka Přemysla Otakara II. 26, 28–34, 49, 50, 53–55, 62–65, 74–81, 84–88, 96–98, 106, 110, 224, 273
 Kunhuta, dcera Přemysla Otakara II., abatyše 29, 32–35, 37, 42, 46, 53, 75, 86, 96, 130, 200, 245, 272, 273

- Kunhuta, manželka Bély Mladšího 29
 Kunhuta, manželka Václava I. (Kunhuta Štaufská) 18, 19, 32
 Kutná Hora 9, 115, 181, 183–185, 198, 208–210, 238, 246, 261, 270
 Kyjevská Rus 30
 Kysečtí, magnátský rod 190
- Ladislav IV., král uherský 45, 46, 96, 98, 99, 109, 124, 125, 188, 191
 Ladislav V. viz Václav III.
 Ladomér, arcibiskup ostráhomský 97, 98, 104
 Lanškroun 87
 Lanšperk 87
 Laskarisové 30
 Lehnice, bitva 125
 Lehnicko, Lehnické knížectví 173
 Lenčicko 173, 178, 247
 Leopold VI., vévoda rakouský 32
 Lešek Černý, vévoda krakovský
 a sandoměřský 31, 107, 125, 126, 129, 272
 Lichtenburkové 118
 Litic páni z 75
 Litomyšl 129
 Litva 23
 Loket 117
 Lublaň 264
 Lucemburkové 152, 156, 172, 240, 260
 Lucemburkové moravští 267
 Lucembursko 161
 Ludvík Bavor 152
 Ludvík I. Břežský 268
 Ludvík II. Přísný, falckrabě rýnský 41, 65, 79, 133, 137, 139, 140, 166
 Ludvík IX. (sv. Ludvík), král francouzský 37, 175, 216, 232, 233
 Ludvík, vévoda z Anjou 267
 Luther, Martin 229
 Lužice Dolní 106, 268
- Mačva 30
 Malopolsko 12, 13, 101, 127, 129, 142, 145, 173, 178, 211, 225, 247, 248, 260, 272
- Marchegg 46
 Marie Bytomská, manželka Karla Roberta z Anjou 256
 Marie, dcera Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského 267
 Marie, královna francouzská, sestra Jana Lucemburského 266
 Markéta Arpádovna, sv. 162
 Markéta Babenberská, manželka Přemysla Otakara II. 21, 22, 26, 27, 34
 Markéta Braniborská 146, 170
 Markéta sv. 34, 161,
 Markéta, dcera Přemysla Otakara 86
 Markéta, dcera Václava II. 161, 263, 265, 267, 268, 269
 Markvartici 68
 Matiegka, Jindřich 221
 Matouš Čák Trenčanský 190, 195, 207
 Matylda, dcera Rudolfa I. 41
 Mazovsko 130, 173, 174
 Menhart II. Tyrolský 42, 45, 65, 66, 90, 137, 140, 200, 263
 Menhartovci 65
 Měšek Těšínský 127, 142, 255
 Michal sv. 30
 Mikuláš Boccasini viz Benedikt XI.
 Mikuláš Opavský, syn Přemysla Otakara II. 27, 61, 64, 76, 80, 81, 88, 105, 110, 142, 143, 150, 169, 179, 225, 268, 273, 274
 Milota z Dědic 105
 Mistr Alexius 144, 145
 Mistr Petr, kancléř Českého království 118
 Míšeň 147
 Míšeňsko 45, 79, 105, 127, 140, 141, 143, 146, 147, 148, 166, 167, 184, 198, 200, 211, 225, 234, 248
 Mohuč 166, 219
 Moravské pole (Dürrenkrut – Suché Kruty), bitva 9, 46–48, 61, 62, 273
 Most, bitva 45
 Most 70, 240
 Mutina z Kostomlat 75, 105
 Mýto (Vysoké Mýto) 261

- Neapol 24
 Německo 219
 Německo jižní 137
 Německo severní 205
 Nižbor 76, 77, 122, 226, 242
 Norimberk 41, 79, 167, 207
 Novák, J. B. 10
 Nowacki, Bronislaw 173
 Nymburk 208, 210
- Obra, řeka 174, 200
 Ojří z Lomnice 75, 104
 Oldřich II. z Hradce 75
 Oldřich Sponheimský 25
 Oldřich z Boskovic 142, 179
 Oldřich z Hradce 105
 Oldřich z Paběnic 121, 194
 Oldřich ze Žebráku 75
 Olomouc 23, 76, 117, 127, 226, 258, 267
 Olomoucké biskupství 23
 Ondřej III., král uherský 125, 137, 165, 166, 188, 189
 Ondřej Zaremba, biskup poznaňský 169
 Opatovice, klášter 98
 Opava 126
 Opavsko 49, 57, 60, 61, 64, 76, 81, 226, 268, 273, 274
 Opole 142
 Opolsko, Opolské knížectví 127, 142
 Orsini, rod 144, 161
 Osterland 105, 167
 Ostrov sv. Markéty, klášter 98
 Ostrihom 189, 193, 205
 Ota Bavorský 137
 Ota Brunšvický, král římský 258
 Ota Habsburský, vévoda rakouský 267
 Ota III., císař 125
 Ota III. Dolnobavorský 65, 147, 189, 205, 211, 255
 Ota III., markrabě braniborský 29, 51
 Ota IV. Se šípem, markrabě braniborský 51, 52, 58, 138, 146, 154, 165, 225
 Ota V. Dlouhý, markrabě braniborský a poručník Václava II. 29, 48–60, 62, 64–67, 69, 70, 73, 74, 127, 138, 139, 142, 146, 232, 247
 Ota VI., markrabě braniborský 49, 54, 79, 80, 82
 Ota Zbraslavský, opat a kronikář 14, 34, 72, 77, 94, 187, 237
 Otokar Štýrský, kronikář 9, 16, 51, 86–88, 103, 108, 110, 138, 154, 155, 184, 197, 202, 226, 244, 270
- Palacký, František 9, 116
 Paříž 136, 152
 Pasov 22
 Pavel z Paulštejna 143
 Perchta, dcera Boleslava Mazovského 273
 Perchta, matka Závíše z Falkenštejna 61
 Petr Angeli, protonotář 214, 257
 Petr z Aspeltu, kancléř Českého království, politik a vysoký církevní hodnostář 118, 119, 121, 152, 153, 170, 197, 198, 211, 214, 219, 224, 225, 230, 257, 265
 Petr Žitavský, zbraslavský opat a kronikář 14, 121, 157, 158, 171, 172, 181, 187, 203, 213–216, 222, 228, 235, 240, 255, 256, 257
- Piastovci 125, 168, 260
 Piastovci kujavští 31, 142
 Piastovci opolští 173
 Pirna 143, 167
 Pisa 150
 Plasy, klášter 257
 Pliseňsko 140, 148, 165, 167, 210–212, 225, 248
 Plzeň (Nová Plzeň) 238
 Pobaltí 23
 Poděbrady 25, 117
 Pohled, klášter 271
 Polička 87, 261
 Polsko 13, 44, 45, 79, 105, 113, 118, 125–130, 141, 143, 144, 154, 170, 172–180, 184, 190, 192–194, 196, 200, 203, 208, 212, 234, 247–250, 253, 257, 258, 260, 272, 273

- Polsko jižní 31
Pomořany viz Gdaňské Pomoří 184
Pordenone 42
Porýní 79, 245
Poznaň, poznaňské biskupství 180, 257
Poznaňsko 168
Praha, Pražský hrad 18, 23, 26, 34, 53, 54, 76, 92, 100, 122, 123, 142, 185, 213, 226, 274
Prešpurk (Bratislava) 28
Prokop, biskup krakovský 143
Prusy 22, 23, 154
Přemysl II., král polský (Přemysl Velkopolský) 126, 128, 144–146, 154, 168, 172, 174, 175, 178, 272
Přemysl Otakar I., král český 35, 85, 115, 182, 246, 255
Přemysl Otakar II., král český 9, 16, 18–49, 54, 59–62, 69, 70, 73, 75, 81, 85, 86, 88, 90, 91, 97, 105, 110, 111, 115, 124, 132, 133, 136, 137, 150, 159, 164, 180, 182, 192, 198, 208, 223, 234, 237, 240, 247, 248, 255, 258, 263, 270, 274
Přemysl Otakar, syn Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského 267
Přemysl Otakar, syn Václava II. 95, 107, 160
Přemysl Ratibořský 142, 154
Přemyslovci passim
Přemyslovci opavští 274
Přibík Pulkava, kronikář 110
Přimda 117, 133
Purkart z Janovic (Vimperka, Vinterberka) 67, 73, 74, 76, 78, 79, 92, 100, 105, 117, 118
Pustiměř, klášter 271, 272
Rakousy, vévodství rakouské 16, 19–21, 24, 26, 40, 42, 49, 50, 54, 65, 79, 90, 96, 138, 141, 167, 207
Rakousy Dolní 42
Rakousy Horní 42, 45
Ratibořsko, Ratibořské knížectví 173
Reussa (řeka) 150
Richard Cornwallský, král římský 23, 24, 32, 36–38, 40, 263
Rinieri, finančník 182, 210
Robert, architekt 242
Rogožno 145
Ronovci 68, 118
Rosenthal, klášter 166
Rostislav Michajlovič, kníže černigovský 30
Royaumont, klášter 233
Rudolf I. Habsburský, král římský 16, 38–42, 44–51, 54, 57, 60, 62, 64–66, 73, 75, 76, 79, 80–82, 84, 90–93, 106–108, 110, 115, 116, 124, 126, 130–133, 137, 140, 141, 146, 149, 152, 166, 181, 208, 247, 273
Rudolf Mladší Habsburský 49–51, 65, 101, 106, 108, 124, 138, 149
Rudolf II. Habsburský, král český 150, 207, 210, 260, 261, 263
Rudolf, falckrabě rýnský 166
Ruprecht Nasavský 140, 148, 149, 160, 162, 200, 211
Rurikovci haličští 30, 126
Rýn 24
Řehník z Dražic 54
Řehoř X., papež 37, 38, 40, 41
Řehoř z Valdeka, biskup pražský 119, 151
Řehoř, arcibiskup ostřihomský 189
Řezno 22
Řím 144, 145, 151, 153, 170, 194, 197, 237
Salzburg, arcibiskupství salzburské 22
Sandoměř 142, 169
Sandoměřsko 31, 107, 126, 129, 142, 169, 179, 211, 272
Sasko 36, 72
Sedlec, klášter 49, 54, 93, 180
Semmering 137
Sezema z Krašova 73
Schwyz 137
Siegfried, arcibiskup kolínský 139
Sieradz 142, 173, 178, 211, 247

- Slezska 58, 101, 105, 107, 122, 125, 127, 142, 200, 201, 247, 250, 256, 260, 267
 Slezska Dolní 200
 Slezska Horní 105, 126–128, 173, 256
 Slovensko 190, 205
 Smiltův Brod (Německý, dnes Havlíčkův Brod) 115, 180, 205
 Sponheimové 26
 Srbsko 30
 St. Denis, klášter 136
 Staré Brno, klášter (Aula Sanctae Mariae) 218, 262
 Stínavsko, Stínavské knížectví 174
 Stoličný Bělehrad (Sfėkesfehėrvár) 189, 191, 206
 Strahov, klášter 136
 Sušice 238
 sv. Tomáš na Malé Straně, klášter 240
 Svatá říše římská 23, 24, 36, 44, 91, 93, 108, 121, 130, 131, 141, 156, 165, 167, 172, 231, 237, 249, 258, 260
 Svatá země 37, 40
 Svojanov 98, 106
 Śweca, palatin 173, 179

 Špandava 56, 58, 60
 Špýr 130, 131, 166
 Štaufové 19, 20, 23, 24, 32, 37, 41,
 Štěpán Uroš II. Milutin, král srbský 98
 Štěpán V., král uherský 26, 31, 38
 Štěpán, vévoda dolnobavorský 189, 205, 211
 Šternberka, pání ze 118
 Štrasburk 130
 Štursa, Jan 220
 Štýrsko 16, 20, 22, 24, 26, 40, 42, 65, 90, 96, 101, 107, 137, 140, 141, 143, 167
 Šusta, Josef 11, 58, 68, 90, 96, 104, 128, 150, 154, 159, 176, 177, 185, 197, 205, 211, 229, 234
 Švábsko 38, 79, 91
 Švýcarsko 137

 Tagliocozzo, bitva 24
 Tas z Vizmburka 142, 179

 Těšínsko, Těšínské knížectví 173
 Thronus Regis, klášter 257, 258
 Tobiáš (Dobeš) z Bechyně 139
 Tobiáš, biskup pražský (z Bechyně) 67, 73, 74, 76, 78, 81, 92, 95, 100, 107, 110, 118, 120, 130, 151, 219
 Tomáš Becket, sv. 237
 Tomek, Wacław Wladiwoj 10
 Trevír 152

 Uhry 20, 22, 30, 38, 42, 44, 61, 95–100, 104, 125, 137, 144, 154, 188–198, 200, 205–208, 212, 219, 225, 249, 253–260, 273
 Ulrich von Etzenbach 93, 234
 Unterwalden 137
 Uri 137
 Ústí (Ústí nad Labem) 70

 Václav sv. 237
 Václav I., král český 19, 20, 22, 29, 35, 136, 227, 234, 246
 Václav II. passim
 Václav III., král český a uherský (Ladislav V.) 35, 94, 107, 160, 166, 191, 193–195, 197, 205–207, 212, 220, 221, 245, 249, 250, 253–260, 267, 271
 Václav I. Lehnický 268
 Václav, syn Boleslava Mazovského 273
 Valentin Hrbatý 274
 Vaniček, Vratislav 11, 12
 Velkopolsko 13, 143, 168–170, 173, 174, 177–179, 200, 201, 225, 232, 247, 248, 255, 257, 260, 273
 Vestové, hraběcí rod 127
 Veverí 117
 Vídeň 22, 28, 42, 45, 49, 54, 61, 65, 79, 91, 93, 108, 147, 166, 198, 263
 Vikart z Polné 105, 228
 Vilém Holandský, král římský 23
 Vindická marka 26, 42, 65, 167
 Viola Těšínská, manželka Václava III. 255, 256
 Vítek z Krumlova, bratr Závíše z Falkenštejna 104, 106, 110, 113

- Vítek ze Skalice 75, 103
 Vitkovci 42, 45, 61, 67, 68, 75, 102,
 107–110, 115, 118, 208, 225
 Vladislav I., král český 35, 136
 Vladislav Lokýtek, král polský 126,
 129, 130, 142, 168, 170, 173, 175,
 178, 194, 200, 208, 211, 257, 258,
 260, 272
 Vladislav Opolský 103, 127
 Vladislav, syn Václava I. 19–21, 29
 Vlček, Emanuel 221
 Vok z Kravař 142, 143
 Vratislav I., král český 136
 Vratislav, syn Přemysla Otakara I. 35
 Vratislav (město) 29, 200,
 Vratislavsko, Vratislavské knížectví
 125, 126, 173, 200, 201
 Vsetínsko 257
 Vysočina 180
 Vystyd, Miloš 10
 Vyšehrad 136, 219, 266, 267, 271
 Vyšší Brod, klášter 110
- Welfové 23
 Werner, arcibiskup mohučský 28, 38
 Wernhard, biskup pasovský 80
 Wettinové 24, 32, 146
 Wiesbaden 140
- Wittelsbachové 24, 38, 45, 124, 189,
 205, 267
- Zaháňsko, Zaháňské knížectví 174
 Zahražany, klášter 240
 Zarembové 169
 Zavidov 143
 Závíš z Falkenštejna 30, 45, 61–64,
 74–81, 84–92, 95–120, 132, 133,
 143, 162, 173, 225, 228, 232, 234,
 246, 273
 Zbraslav, klášter (Aula Regia) 14,
 133–136, 149, 158, 159, 164, 215,
 217, 218, 220–222, 228, 233,
 238–240, 244, 257, 262, 267, 268
 Zbyslav z Třebouně 67, 73, 105, 108,
 117
 Zdeslav z Lemberka 73
 Zdislav ze Šternberka 104, 105
 Zeeland 195
 Zhořelec 59, 70
 Zhořelecko 70, 268, 269
 Znojmo 54, 60, 117, 138, 150
 Zvíkov 117
- Žemlička, Josef 12, 233
 Žitava 55, 56, 70, 138, 171
 Žitavsko 268, 269

OBSAH

Úvod	7
Neprávem opomíjená osobnost	9
Dlouho očekávaný dědic (1271–1278)	18
Narození	18
Rodina Václava II.	19
Sourozenci Václava II.	31
Proč Václav II.?	34
Změny evropské politiky v letech 1272–1273	36
Konflikt Přemysla Otakara II. s římským králem Rudolfem I.	40
Ztracený domov (1278–1283)	48
Po Moravském poli	48
Ota Braniborský	51
Poručníkův vězeň	53
Kunhuta a Záviš	60
Rudolf Habsburský a někdejší země Přemysla Otakara II.	64
Vystoupení české šlechty	66
Ve stínu Záviše z Falkenštejna (1283–1290)	71
Návrat krále	71
Závišův vzestup	74
Chebská svatba	79
Kunhutina smrt	86
Cesty na Moravu	88
Závišovy revindikační snahy	90
Gutin příchod do Prahy	92

Závišův uherský sňatek	95
Závišův pád	99
Počátek Václavovy samostatné vlády	104
Závišova smrt	108
Politik evropského formátu (1290–1296)	114
České země v době samostatné vlády Václava II.	114
Poslední setkání s Rudolfem Habsburským	124
Polské záležitosti	125
Smrt Rudolfa Habsburského	130
Založení zbraslavského kláštera	133
Volba nového římského krále	137
Získání Sandoměřska a zisky v Míšeňsku	142
Římské dobrodružství	144
Přemysl II. polským králem	144
Snahy Adolfa Nasavského o Míšeňsko a Durynsko.	
Politické sblížení Václava II. a Albrechta Habsburského	146
Smrt si vybírá svou daň	149
Český král (1297–1298)	153
Korunovace	153
Gutina smrt	159
Sesazení Adolfa Nasavského a jeho smrt	165
Koruna polská a uherská (1299–1301)	168
Polsko po smrti Přemysla II.	168
Zásnuby Václava II. s dcerou krále Přemysla II.	170
Polský král	172
Mincovní reforma	180
Ius regale montanorum	183
Snahy o kodifikaci zemského práva a založení univerzity	186
Uherská koruna	188
K těžkému konci (1302–1305)	193
Protičeská koalice	193
Před bojem	200
Sňatek s Eliškou Rejčskou	201
Konec české vlády v Uhrách	205
Boj o Kutnou Horu	207

Po Albrechtově tažení do Čech	210
Smrt Václava II.	212
Zádušní bohoslužby za Václava II.	218
Posmrtné osudy zvěčnělého krále	220
Žalozpěv nad Václavem II.	222
Jaký byl?	223
Osobnost Václava II.	223
Záliby Václava II. Václav II. jako zakladatel a mecenáš	234
Úspěchy a prohry Václavovy vlády	246
Několik medailonků místo doslovu	253
Václav III.	253
Vdova Eliška Rejčka	260
Legitimní dcery	263
Levobočci	270
Sourozenci	272
Václav II. a jeho slavný vnuk	274
Rodokmeny	276
Poznámky	295
Výběrová bibliografie	320
Rejstřík	331

KATEŘINA CHARVÁTOVÁ
VÁCLAV II.
Kráľ český a polský

VELKÉ POSTAVY ČESKÝCH DĚJIN

svazek 7.

Edici řídí Břetislav Daněk a Filip Outrata

Ilustrace vybrala ze svého archivu autorka

Obálku a grafickou úpravu

navrhla Michaela Blažejová

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

v Praze roku 2007 jako svou 765. publikaci

Vydání první. AA 18,55. Stran 352

Odpovědný redaktor Filip Outrata

Vytiskla tiskárna Ekon, Jihlava

Doporučená cena 298 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978 - 80 - 7021 - 841 - 9